

TARİHÇE

1. BÖLÜM

Aşkın Kadir PERÇEM¹

Giriş

Buzul çağının sona ermesiyle insanlar büyük topluluklar halinde göçe başladı. Göçler sırasında geçtikleri yerlere parazitlerini taşıdılar ve geçtikleri yerlerden yeni parazitler edindiler. Ekinokokus granulosus insan birlikteliği yaklaşık 10.000 yıl önce köpeğin evcilleşmesine kadar uzanmaktadır. Köpek ve koyunların eşlik ettiği göçlerle Avrupa Biyotipi (Ekinokokus granulosus sensu lato) dünyaya yayılır. Kızıl Tilki ve kurtlarda Ekinokokal hastalık yapabilmektedir. Rausch tarafından yapılan geniş kapsamlı çalışmalarda vahşi hayvanlarda E. cameroni ,E. sibircensis ve E.alveolaris gibi E. granulosus dışı alt tiplerin enfeksiyona neden olduğu tespit edilmiştir ⁽¹⁾.

Antik Mısır Medeniyeti

Paraziter enfeksiyonlar ile ilgili yazılı kaynaklara ilk olarak Antik Mısır medeniyetlerinde rastlanmaktadır. M.Ö. 1500'lerde yazıldığı tahmin edilen Ebers Papirüsünde ve Edwin Smith Papirüsünde paraziter hastalıklardan ve bu hastalıklara uygulanan tedavilerden bahsedilmektedir ⁽²⁾. Antik Mısır döneminde insanların Ekinokokus granulosus tarafından enfekte edildiği Manchester Mumya Projesinde doku örneği alınan mumya-

ların akciğerlerinde ve beyin dokusunda hidatik kistlerin görünmesiyle ortaya konmuştur ⁽³⁾.

Antik Yunan Medeniyeti

Antik Yunan Medeniyetinde yaklaşık 2500 yıl önce M.Ö 460 yıllarında Hipokrat tarafından yazılan "Corpus Hippocraticum" isimli çalışmalarda kist hidatikten "Jecar Aqua Repletum" (Su ile dolu karaciğer) olarak bahsedilmiştir. Hidatik kist içi su ile dolu bir kiste benzetilmiştir. Yunanca su anlamına gelen 'Ydatos' kelimesinden hidatid sözcüğü türemiştir. Hidatik kist (su kisti) günümüze kadar gelmiştir ⁽⁴⁾. Hipokrat, kist hidatik hastalığını tarif ederken "Karaciğer'in su ile dolarak genişlediğini sonrasında bu suyun patlayarak, karın içerisinin su ile dolduğunu ve bu nedenle hastanın kaybedildiğini" anlatmıştır ⁽⁵⁾. Deneysel fizyolojinin babası sayılan Bergamalı Galen (M.Ö 200) kistin makroskopik yapısını tarif etmiş, karaciğerde membranlarla sınırlanmış su dolu balonlar içeren kistler oluştuğunu belirtmiştir. Kistlerin başka organlarda da görüldüğünü fakat diğer organlarda membranlar oluşmadığını gözlemlemiştir. Bazen bu balonların patladığını, kistlerden karına yayılan sıvının asiti olan hastalarda asitin yayıldığı aynı alanlara yayıldığını anlatmıştır ⁽⁶⁾.

¹ Uzm. Dr. Kartal Koşuyolu Yüksek İhtisasEğitim ve Araştırma Hastanesi, Gastroenteroloji Cerrahisi Kliniği
askinpercem@yahoo.com

plana çıkmıştır. Bu tedavi yöntemleri gelişirken toplumlar hastalığı izole etmek için halk sağlığı çalışmalarını da paralelinde yürütmüşlerdir. İçme sularının temizlenmesi ve aşı çalışmalarının yapılması bunlara örnek olarak verilebilir. 1929'da Türkiye'de yapılan içme suyu islahı ile ilgili çalışmalar dünyaca ünlü dergilerde yayınlanmıştır. Eski çağlarda insanoğlunu korkutan ve ölümlere neden olan bu hastalık günümüzde daha kontrol edilebilir hale gelmiştir.

Kaynaklar

1. Rausch R.L. (1995). – Life-cycle patterns and geographic distribution of Echinococcus species. In Echinococcus and hydatid disease (R.C.A. Thompson & A.J. Lymbery, eds). CAB International, Wallingford. 1995; 89-134.
2. Sullivan R. A brief journey into medical care and disease in ancient Egypt. J R Soc Med. 1995;88(3):141-145.
3. David, A. Disease in Egyptian mummies: the contribution of new technologies. The Lancet, 1997; 349(9067)
4. Abdennebi B. Parasitoses of the Central Nervous System: Hydatidosis. In: Sindou M. (eds) Practical Handbook of Neurosurgery. Springer, Vienna 2009; 469-84
5. Eckert J. Historische Aspekte der Echinococcose – einer uralten, aber noch immer relevanten Zoonose. 2007; 5-14
6. Cox, F.E.G. History of Human Parasitology. Clin Microbiol Rev. 2002; 15(4): 595–612
7. Thompson RCA, Deplazes P, Lymbery AJ, Editors. Echinococcus and Echinococcosis, Part A. Volume 95, Advances in Parasitology 95. Academic Press. 2017; 525 p
9. Ghaffari F, Naseri M, Jafari Hajati R, Zargaran A. Rhazes, a pioneer in contribution to trials in medical practice. Acta Med Hist Adriat. 2017;15(2):261-270.
10. Zwier, K. R. Methodology in Aristotle's Theory of Spontaneous Generation. Journal of the History of Biology. 2017; 51(2), 355–386.
11. Tyson, E. Lumbricus Hydropicus; or An Essay to Prove that Hydatides Often met with in Morbid Animal Bodies, are a Species of Worms, or Imperfect Animals. By That Learned and Curious Anatomist Edward Tyson, M. D. and R. Soc. S. Philosophical Transactions of the Royal Society of London, 1686; 16(179-191), 506–510
14. Saidi F. A new approach to the surgical treatment of hydatid cyst. Ann R Coll Surg Engl.1977; vol 59
15. Petropoulos, A. S., & Chatzoulis, G. A. Echinococcus Granulosus in Childhood: A Retrospective Study of 187 Cases and Newer Data. Clinical Pediatrics. 2019; 58(8), 864–888.
16. Craig, P. S., & Larrieu, E. Control of Cystic Echinococcosis/ Hydatidosis: 1863–2002. Control of Human Parasitic Diseases, 2006 ; 443–508 .
17. Tappe D, Frosch M. Rudolf Virchow and the recognition of alveolar echinococcosis, 1850s. Emerg Infect Dis. 2007;13(5):732-735.
18. Von Siebold CT. Ueber die Verwandlung der Echinococcus-Brut in Taenien. Zeitschrift für Wissenschaftliche Zoologie. 1853;4: 409–25
19. Bernhard Naunyn (1839-1925) Clinician, Teacher, Scientist. . JAMA: The Journal of the American Medical Association, 1969;208(7), 1182
20. Leuckart, R. F. . On the mature condition of Trichinella spiralis. Quarterly Journal of Microscopical Science. 1860; 8, 168- 17 1.
21. Gemmell, M. A. . Hydatid disease in Australia, VI. Observations on the carnivora of New South Wales as definitive hosts of Echinococcus granulosus (Batsch, 1786) Rudolphi 1805 and their role in the spread of hydatidosis in domestic animals. Australian Veterinary Journal. 1959; 35, 450-455.
22. Clinical Lectures of Surgery. The Lancet, 1833 ;20(503), 97–102.
23. Duffin . King's College Hospital: Hydatid tumour of the liver treated by simple puncture. The Lancet, 1869;Vol. 93, No. 2370, p158
24. Pavy, F. W. Hydatid of the liver ,treated successfully by injection of the extract of male fern into the cyst. The Lancet, 1866; 88(2244), 234–235
25. Jones F. Case of Suppurating Hydatid of Abdomen; Free Incision; Recovery.The Lancet, 1883; 122(3146), p1041
26. Hornibrooke e. E. Puncture of the liver for (1) hepatic inflammation, (2) Abscess, (3) Hydatids. Journal of the American Medical Association, 1886; VI(5), 120.
27. Medical Progress. JAMA. 1889;XIII(18):636.
28. Morris, H. The treatment of hydatid cysts of the liver. The Lancet.1889; 133(3427),
29. Jones, R. . Hydatid Of Liver ; Operation ; Recovery. The Lancet, 1894;143(3684), 860
30. Willien, L. J. Hydatid Cyst Of the Liver. Journal of the American Medical Association, 1889; XXXII(3), 114
31. Kagan IG. A review of serological tests for the diagnosis of hydatid disease. Bull World Health Organ. 1968;39(1):25-37.
32. Dew HR. Advances in our knowledge of hydatid disease during the twentieth century. Br Med J. 1935;2(3900):620-622.
33. Heslop JH. An assessment of the efficacy of hydatid scolicidal agents used locally in surgery. Aust N

- Z J Surg. 1967;37(2):205-208
34. Poore TN, Marvin CP, Walters W. Echinococcal Cysts Obstructing The Common Bile Duct: Report of Case. *Arch Surg.* 1949;59(5):1001–1006
  35. Lichter I. Surgery of pulmonary hydatid cyst--the Barrett technique. *Thorax.* 1972;27(5):529-534.
  36. Goinard, P. , Archos int. Hidatid. 1951; 12, 255
  37. Morino F: Splenoportografia ed arteriografia epatica selettiva nell' echinococco del fegato. *Minerva Chir* 1956; 11: 1060-1066,
  38. Bourgeon R, Catalan0 H, Guntz M. La perikystectomie dans le traitement des kystes hydatiques du foie. *J Chir (Paris).* 1961; 81
  39. Garabedian, G. A., Matossian, R. M. & Djanian, A. Y. *J. Immunol.* 1957A; 78, 269
  40. Norman, L., Sadun, E. H. & Allain, D. S. *Amer. J. trop. Med. Hyg.,* 1959; 8,46
  41. Fischman, A. J. *clin. Path.*1960a; 13, 72
  42. Mochmann, H. & Hering, L. (1964) *Z. Immun. AllergieForsch.* 127, 389
  43. Czerniak, P., et al: Scintillographic Followup of Amoebic Abscess and Hydatid Cysts of Liver, abstracted, *J Nucl Med* 1961 ;2:121,
  44. Papadimitriou, J., & Mandrekas, A. The surgical treatment of hydatid disease of the liver. *British Journal of Surgery.*1970; 57(6), 431–433.
  45. Pissiotis CA, Wander JV, Condon RE. Surgical treatment of hydatid disease: prevention of complications and recurrences. *Arch Surg.* 1972;104(4):454-459
  46. King DL: Ultrasonography of echinococcal cysts. *J Clin Ultrasoun.* 1973; d.1: 64-67,
  47. Gharbi, H. A., Hassine, W., Brauner, M. W., & Dupuch, K. . Ultrasound examination of the hydatid liver. *Radiology.* 1981; 139(2), 459–463
  48. Bekhti A, Schaaps JP, Capron M, et al: Treatment of hepatic hydatid disease with mebedazole: preliminary results in four cases. *Br Med J .* 1977 ;2:1047-1051, 22
  49. Cottone M, et al: Endoscopic retrograde cholangiography in hepatic hydatid disease. *Br J Surg.* 1978 ; 66:107,
  50. Katkhouda N, Fabiani P, Benizri E, Mouiel J. Laser resection of a liver hydatid cyst under videolaparoscopy. *Br J Surg.* 1992;79(6):560-561
  51. Guibert L, Gayral F. Laparoscopic pericystectomy of a liver hydatid cyst. *Surg Endosc.* 1995;9(4):442-443